
3

Opening plenaire zaal

Aan de orde is **de speech van de Voorzitter ter gelegenheid van de opening van de plenaire zaal.**

De **voorzitter:**
Collega's,

Met groot genoegen open ik deze eerste vergadering van de Eerste Kamer der Staten-Generaal in de plenaire zaal van de tijdelijke huisvesting. Wij allen hadden ons de eerste vergadering in de nieuwe zaal anders voorgesteld. Ik had hier vandaag graag met alle 75 leden tegelijk gezeten en niet, zoals nu, met slechts een deel van u in de zaal. Het zijn bijzondere tijden, die ons nu al bijna twee jaar voor steeds nieuwe uitdagingen stellen. Maar net zoals we dat sinds maart 2020 doen, zullen we ook op deze plek met enige aanpassingen ons werk voortzetten, voor zover mogelijk zo normaal mogelijk.

Voor het eerst sinds 1815 vergadert de Eerste Kamer vandaag niet op het Binnenhof, met uitzondering dan van de jaren 1815 tot 1830 toen de Kamer afwisselend in Brussel en Den Haag bijeenkwam. Om te beginnen was dat in de Trêveszaal, nu de vergaderzaal van het kabinet. Na de invoering van de Grondwet in 1848 verhuisde de Eerste Kamer naar de kenmerkende zeventiende-eeuwse zaal van de Staten van Holland en West-Friesland, onze dierbare vergaderzaal.

Tijdens verbouwingen van die zaal in 1956 en in 1994 week de Kamer tijdelijk uit naar de Ridderzaal. Ook in 2020 was dat de plek waar we terecht konden toen we door coronamaatregelen niet langer met 75 leden tegelijk konden vergaderen. Uiteindelijk hebben we ruim anderhalf jaar lang in de Ridderzaal vergaderd — zelfs na onze verhuizing naar de Kazernestraat afgelopen zomer bleven we daar plenair vergaderen — tot de werkzaamheden voor de renovatie van het Binnenhof vergaderen in de Ridderzaal niet langer mogelijk maakten.

Afgelopen december namen we daarom afscheid van het Binnenhof en van ons nomadenbestaan, pendelend tussen de Ridderzaal en dit gebouw. Het zal even wennen zijn, maar het is goed dat we nu op één plek al ons werk kunnen doen. Daarom is het vandaag een feestelijke dag, ondanks de beperkingen. We hebben de rode loper daarom buiten uitgerold om dit heugelijke moment te markeren. De rode loper betekent dat iedereen welkom is in dit huis van de democratie. Vanwege corona kunnen we helaas nog geen publiek ontvangen, maar zodra de maatregelen het toelaten zien we ook hen graag weer op de tribunes.

Alhoewel we op een nieuwe plek bijeenkomen, verandert het werk van de Eerste Kamer niet. De senaat blijft wetsvoorstellen toetsen aan rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Anders gezegd: we leggen ze naast de meetlat van de wetmatigheid.

Die meetlat is in beeld gebracht door de Vlaamse kunstenaar Kasper Bosmans. Toen u vandaag over de rode loper dit gebouw binnenliep, zag u boven uw hoofd het gevelkunstwerk van zijn hand. Bosmans heeft het "Poultry yards

and metres" genoemd. De titel verwijst naar het tellen en bijeenbrengen van eieren van gevogelte. Het thema ontleende de kunstenaar aan een schilderij van d'Hondecoeter dat in het Eerste Kamergebouw aan het Binnenhof hing. Aan de hand van de schaalverdeling onder in het gevelwerk kunnen de verbeelde eieren worden opgemeten. De meetlat verwijst volgens Bosmans, de kunstenaar, naar de opdracht aan de Eerste Kamer om de haalbaarheid van nieuwe wetten en regels te toetsen.

Die opdracht wordt vervolgens aangevuld met de betekenis van het werk in deze zaal, hier achter mij, van de Nederlandse kunstenaar Navid Nuur. Het kleurgebruik in dat kunstwerk is gebaseerd op onze plenaire zaal aan het Binnenhof. Het staat voor mij symbool voor het karakter van de Eerste Kamer: niet schreeuwerig en op de voorgrond, maar passend bij onze chambre de réflexion.

Net als de politiek is ook dit kunstwerk voortdurend in beweging. Het is niet zo dat het daadwerkelijk beweegt, nee, wij moeten zelf bewegen om de verandering te zien. Je positie in de zaal bepaalt je beeld van het werk. We kijken naar hetzelfde, maar we zien allemaal iets anders en met elkaar zien we het geheel. Dat is de complementariteit van het parlement. Dat is de verbindende kracht van dit kunstwerk. Als je wilt begrijpen wat je opponent ziet en zegt, hoef je alleen de moeite te doen je te verplaatsen in diens positie. Dat wederzijdse begrip en respect voor elkaars mening is de empathie die nu, misschien wel meer dan ooit, zo belangrijk is in de politiek. Het is onze verantwoordelijkheid die empathie gezamenlijk te bewaken. De meetlat van de wetmatigheid van Bosmans en de reflectieve beweging van Nuur vatten ons werk in deze zaal, in dit gebouw, op een prachtige manier samen.

De laatste toevoeging aan deze zaal is eveneens gebaseerd op het gebouw aan het Binnenhof. Op de vier pilaren die de vloer van de plenaire zaal daar dragen staan afbeeldingen van liefde, trouw, vrede en eendracht. In de zeventiende eeuw verbeeldden ze daarmee de fundamenten van het gezag van de Staten van Holland. De vier medaillons achter de regeringstafel in de zaal hier staan daarom symbool voor deze vier deugden en verbinden ons met de vergaderzaal aan het Binnenhof: liefde, trouw, vrede en eendracht.

Collega's,

Dat mijn openingswoorden in deze zaal en ons eerste debat van vandaag beide over kunst gaan, kan geen toeval zijn ... Met als bindmiddel de kunst die ons als politici is gegeven, die van de retorica, de redenaarskunst. Ik verwacht dan ook dat het vandaag voorliggende wetsvoorstel door u langs de meetlat van de wetmatigheid zal worden gelegd en het debat zal worden gevoerd langs de wetten van reflectie en inlevingsvermogen. Bovenal verwacht ik dat we luisteren naar elkaar en ons waar nodig verplaatsen in elkaars positie. Al verschillen wij onderling van mening, al verschillen wij van mening met het kabinet, we wegen onze woorden en we zetten ze in om die verschillen tot uitdrukking te laten komen in het debat, waar nodig op het scherp van de snede, maar altijd met respect voor elkaar. Laten we daarmee ook dit jaar doorgaan.

Dank u wel.

(Geroffel op de bankjes)